

Giriş:

Osmanlı Devleti'nin siyasi tarihini inceleyen Utku Yılmaz, İlkan Bulut, Ali Arhan Pala ve Ayberk Konyalı adlı öğrencilerimiz 18. Yüzyılda Avrupalıların Aydınlanma Çağında Bilimsel Çalışmalar yaptıklarını; bu duruma karşılık Osmanlı Devleti'nin Gerileme Dönemine girdiğini tespit ettiler.

Öğrencilerimiz gerileme döneminde Osmanlı Devleti'nde Bilim insanlarımızın Bilimden uzaklaştıklarını hatta "Beşik Ulemalığı" adı verilen sistem yüzünden Medreselerdeki eğitim çalışmalarının bilimden anlamayan kişiler tarafından yürütüldüğünü ifade ettiler.

Amaç:

18. Yüzyıl alim ve bilginlerinden Erzurumlu İbrahim Hakkı Hz.nin vefat eden hocası İsmail Fakirullah Hz.ne saygısını ortaya koymasının modellenmesi.

Soru:

Osmanlı Devleti'nin 18. Yüzylında Bilimsel çalışmalar yapıldı mı, bu dönemde Osmanlı'da bilim insanı yetişti mi?
Şeklinde oluşturduğumuz problemi çözmeye çalıştık.

Kullanılan Yöntem:

- 1.İsmail Fakirullah Hz.nin türbe modelinin hazırlanması.
- 2.Kaletül Üstad duvarının modelinin hazırlanması.
- 3.Güneşin doğuşunu simgeleyen lamba düzeneğinin hazırlanması.
- 4.Türbenin kulesine ve türbe kasmağına optik aynaların yerleştirilmesi.
- 5. Işığın Kaletül Üstad penceresinden ayna düzlemi ile İsmail Fakirullah Hz.nin sandukasına yansıtılması ile test edilmesi (Bu düzenlemenin gerçeğinin Ekinoks -21 Mart ve 23 Eylül, günlerinde gerçekleştiğinin ifade edilmesi) . (i)

Sonuçlar ve Değerlendirme:

İbrahim Hakkı, 1703 yılında Erzurum'un Hasankale İlçesinde doğmuştur. Kayınbabası ve hocası olan İsmâil Fakirullah'ın Siirt'in Tillo köyünde bulunan dergâhına yerleşerek onun yerine şeyh olmuş ve 1772'de Tillo'da ölmüştür. İlahiname(1754) ve Marifatname(1756) en tanınmış eserleri olmakla beraber Onbeşe yakın eseri bulunmaktadır.

Astronomi, kimya,fizik ve coğrafyanın yanı sıra tasavvufi bilgiye sahip bir alimdir. (ii) Dini ve manevi değerlerin bilimsel gelişmeyi desteklediğini gösteren bu çalışması Osmanlı Devletinin gerileme döneminde olması bakımından ayrıca önem taşımaktadır.

Kaynaklar:

- (i)Baydaş Özden G.(2002)Tillo'daki Mimari Eserler
- (ii)<https://www.turkedebiyati.org>

